

Tillsyn av strandbad 2023

Miljö- och hälsoskyddsavdelningen
Rapport september 2023

Sammanfattning

Miljö- och hälsoskyddsavdelningen (MHA) har under sommaren 2023 bedrivit tillsyn på nio badplatser i Österåkers kommun. Genom provtagning och löpande kontroll av baden ökar möjligheten för att snabbt kunna åtgärda och/eller varna för en förorening av badvattnet.

Baden kontrolleras genom att vattenprov tas och att skötseln av strand, omgivande ytor och tillhörande sanitära anläggningar inspekteras. MHA tittar också efter tecken på algbloomning. Vid varje inspektionstillfälle dokumenteras även de yttre förutsättningarna vid badet som väder, vind, vattentemperatur och siktdjup. Uppgifter från tillsyn och provtagning redovisas på Havs- och vattenmyndighetens webbsida Badplatsen.

Samtliga bad utom Fiskartorpet har vid provtagningen 2023 visat bra badvattenkvalitet. Fiskartorpet har haft återkommande problem med otjänliga prover. Någon säker orsak går inte att fastställa men kraftig ytavrinning på grund av regn och förekomst av fåglar är troligen bidragande.

Under sommaren har MHA även gått ut med avrådan från bad två gånger på grund av risk för försämrad badvattenkvalitet. Båda gångerna på grund av bräddning av avloppsvatten. Vid dessa tillfällen har proverna som tagits varit bra och avrådan har kunnat tas bort så fort analysvaren kommit.

Inga algbloomningar har rapporterats vid baden i sommar.

Bakgrund

Tillsyn och provtagning på strandbadvatten regleras av badvattenförordningen (2008:218). I förordningen står bland annat att kommunen är skyldig att ha ett register med de ytvattenförekomster där ett stort antal personer förväntas bada under kommande badvattensäsong. Vid dessa bad ska tillsyn utföras och prover tas.

Förordningen styr även hur ofta vattenprov ska tas och vilka parametrar som ska analyseras. Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter och allmänna råd (2012:14) beskriver närmare hur tillsynen ska bedrivas.

I Österåker bedriver Miljö- och hälsoskyddsnämnden tillsyn och tar prover vid följande bad:

1. Domarudden
2. Garnsviksbadet
3. Österskärs havsbad
4. Badholmen
5. Fiskartorpet
6. Trälhavsbadet
7. Valsjön
8. Breviksbadet
9. Linanäsbadet

De parametrar som analyseras vid badvattenprovtagning är bakterier av typen *E.coli* och Intestinala enterokocker. Dessa bakterier finns i tarmkanalen hos människor och djur och indikerar föroreningar från t ex avlopp eller gödsel. Enterokocker har större motståndskraft och längre överlevnad i omgivningen än *E.coli*.

Syfte

Syftet med badvattenprovtagningen och tillsynen är att minska risker för människors hälsa och miljön.

Utförande och metod

Tillsyn och provtagning ska ske minst två gånger under den period som klassas som badsäsong i Stockholmsområdet, 21 juni - 15 augusti. Strax innan säsongen startar ska även ett försäsongssprov tas. MHA brukar ta ett försäsongssprov och tre ordinarie prover vid varje bad. Vid varje provtagningstillfälle görs även en okulär besiktning av området kring badstranden och inspektion av sanitära anläggningar. När analysresultaten kommer in till MHA redovisas dessa på Havs- och vattenmyndighetens webbplats Badplatsen. Länk till Badplatsen finns från kommunens hemsida. Vid förhöjda halter av bakterier, tjänligt med anmärkning eller otjänligt, följs Havs- och vattenmyndighetens riktlinjer gällande uppföljande provtagning.

Resultat

Provtagning

Tabell 1 Resultaten från provtagningarna, rött=otjänligt, gult=tjänligt med anmärkning och grönt=tjänligt. *Omprov på grund av tidigare förhöjd halt.

Badplats	12/6	29/6	3/7 *	6/7 *	10/7 *	17/7	19/7 *	3/8
Österskärshavsbad	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt
Breviksbadet	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt
Domarudden	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt
Garnsviksbadet	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt
Badholmen	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt
Fiskartorpet	Grönt	Rött	Gult	Rött	Grönt	Rött	Grönt	Grönt
Linanäsbadet	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt
Trälhavsbadet	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt
Valsjön	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt	Grönt

Fiskartorpet har haft återkommande kvalitetsproblem under 2023. Alla övriga badplatser har enbart haft tjänliga prover. I proverna som togs 29 juni, 3 juli och 6 juli var det förhöjda halter av enterokocker. Halterna var 740, 300 respektive 370 cfu/100 ml. Gränserna för enterokocker är: otjänligt >300 cfu/100ml och tjänligt med anmärkning >100-300 cfu/100 ml. Vid provtagningen 17 juli var det *E.coli* som var problemet, >2400 cfu/100 ml. Gränserna för *E.coli* är: otjänligt >1000 cfu/100ml och tjänligt med anmärkning >100-1000 cfu/100 ml.

Fåglar förekommer vid alla bad med vid de flesta provtagningarna noterades enbart enstaka gräsänder eller sothönanor. Vid Badholmen och Fiskartorpet har större antal gäss och änder noterats. MHA har inte fått in rapporter om eller själva noterat några algbloomingar vid baden denna sommar.

Andra händelser

Den 26 juni blev MHA kontaktade av Roslagsvatten som berättade att det på grund av ett tekniskt fel bräddat avloppsvatten från en pumpstation vid Linanäs. Bräddledning går ut mycket nära Linanäsbadet. Bräddningen hade troligen pågått flera dagar eftersom larret inte fungerat. Även om pumpstationen är liten och vattenmassan relativt stor beslutade vi om att avråda från bad eftersom det bedömdes vara stor risk för påverkan på badvattenvattenkvaliteten bland annat på grund av rådande väderlek. Roslagsvatten tog prov 27 juni och 29 juni kom provsvaret som var tjänligt och avrådan togs bort. Roslagsvatten har i efterhand skickat in en redovisning av driftstörningen i ett separat ärenden till MHA.

Den 11 augusti grävdes en elkabel av vid Margretelunds reningsverk vilket resulterade i bräddning av orenat avloppsvatten i två timmar. Med anledning av risken för negativ påverkan på badvattenkvaliteten vid Trälhavsbadet kommunicerades avrådan från bad. Roslagsvatten tog prov samma dag och analysvaret var tjänligt så den 15 augusti togs avrådan bort.

Diskussion

Sommaren 2023 inleddes med soligt och stilla väder i juni. Sedan slog det om och resten av badsäsongen var ovanligt regnig med omfattande skyfall på många håll i Sverige. Detta ledde till problem med badvattenkvaliteten vid många bad runt om i landet till följd av kraftig ytavrinning och i vissa fall bräddningar av avloppsvatten som orsakades av höga flöden. De bräddningar som inträffat i Österåker, en vid Margretelunds reningsverk och en vid en pumpstation på Linanäs, orsakades inte av höga flöden ut av olika driftavbrott.

I Österåker var badvattenkvaliteten bra vid alla bad hela sommaren förutom vid Fiskartorpet. Provtagningsplanen för badvatten har följts, samtliga prov har kunnat tas inom utsatt tid. Den relativt omfattande omprovtagningen som skett vid Fiskartorpet har fungerat bra och proverna har tagits och rapporterats inom önskvärt tidsintervall.

De höga halterna av enterokocker vid Fiskartorpet i slutet av juni och början av juli berodde troligen på att det efter en period av torka kom häftiga regn som resulterade i kraftig ytavrinning och förde med sig föroreningar från organiskt material och fågelspillning på land ut i vattnet. Vid provtagningen i mitten av juli var provet otjänligt på grund av *E.coli* vilket indikerar färsk fekal förorening. Vad som orsakade detta är osäkert. Det kan t ex ha berott på att en fritidsbåt tömt sin avloppstank i närheten eller att det var extra hög koncentration avföring från fåglar. Vid Badholmen noterades också mycket fåglar men där var proverna godkända hela sommaren. MHA hade kontakt med Roslagsvatten vid dessa tillfällen men det hade inte skett några bräddningar eller andra driftproblem på avloppsnätet som annars skulle kunna ha påverkat Fiskartorpet.

MHA har inte fått in några klagomål gällande skötsel av baden. Vid tillsynen har det inte varit några stora problem med nedskräpning men vid ett tillfälle plockades en cykel upp ur vattnet vid Garnsviken. Under sommaren 2023 har det inte rapporterats så mycket algblomningar som föregående år i Stockholms skärgård, sannolikt väder och temperaturberoende, och inga blomningar noterades vid baden.